

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 299. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252800336704/facsimile.pdf> (tilgået 18. juli 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

NOTER

- fulgte Fritagelse for Forelæsningspligten. – *Korporal*, se S. 30. – *for Digtergaven etc.*, efter Juvenal, Satire 7,63. – *smaa Præmier*, se ndf. S. 190 med Note dertil.
- S. 188. *Jag bare etc.*, efter Horats, Epistolae 1,10,24. – *du hænger etc.*, efter Juvenal, Satire 7,51. – *I det forrige Brev*, en Erindringsforskydning. Det var i Betænkning over Historier (se Bind VIII, S. 102) samt i Fortalen til de latinske Epigrammer, der blev udgivet sammen med 2. Levnedsbrev, at Holberg meddelte sine Planer om en Kirkehistorie.
- S. 189. *ny Udgave*, Kirkehistorien udkom 1738, 2. Udgave 1740. – *Pufendorf, Bossuet*, Holberg sigter til Samuel Pufendorfs »Einleitung zu der Geschichte der vornehmsten Reiche und Staaten ... in Europa« (1682-86) og Jacques-Bénigne Bossuets »Discours sur l'histoire universelle« (1681). – *Gottfried Arnold*, (1666-1714), Forfatter til »Unpartheyische Kirchen- und Ketzerhistorie von Anfang des Neuen Testaments auf 1688« i 4 Bind (1699-1700). Baade i sin Tendens og i Stoffets Udstrækning var dette Værk en Forløber for Holbergs Kirkehistorie.
- S. 190. *Præmier*, i Aarene 1738-40 udskrev Holberg 5 Gange anonymt Konkurrencer for det bedste Digt over opgivet Emne. Præmien var hver Gang 20 Rigsdaler. De indkomne Vers blev udgivet som »Prøve af zürlige og smukke danske Verse« 1-5, (1738-40), med korte kritiske Bemærkninger af Holberg. – *andre Litteraturskere*, Erik Pontoppidan og Frederik Kosti-gaard. Konkurrencerne gjaldt henholdsvis Salmædigning og Oversættelse af opgiven Tekst. – *Plutark*, (o. 46-o. 120), græsk Historiker og Filosof. I sine Parallelbiografier stiller han Grækere og Romere parvis sammen efter deres Lighed, for Eksempel to Talere. – *berømmelige Mænds sammenlignede Historier*, »Adskillige store Heltes og berømmelige Mænds, sær orientalske og indianske, sammenlignede Historier og Bedrifter efter Plutarchi Maade« (1739). Se Bind VIII, S. 175 ff. – *Indianere*. Holberg tænker paa sine Biografier af Mexicos Kejser Montezuma (død 1520) og Perus Kejser Atapaliba (d.v.s. Atahualpa; død 1533), som begge blev besejret ved Spanjernes Erobring af Sydamerika.
- S. 191. *Anmeldelserne*, Holbergs Bog blev oversat til Tysk 1741 og særdeles gunstigt anmeldt i det litterære Tidsskrift »Acta Eruditorum«, Leipzig 1743. – *Bergen*, »Den berømmelige Norske Handels-Stad Bergens Beskrivelse« (1737). Grundlaget for Værket var en haandskreven Bergensbeskrivelse, forfattet af Edvard Edvardsen (1630-95), Hører i Byens Latinskoie. Et Afsnit med Oplysninger om Byen og dens Indvaanere i Holbergs Barndom er trykt i Bind I, S. 13 ff. – *Niels Klim*, den

TRE BREVE OM MIG SELV

- latinske Roman »Niels Klims underjordiske Rejse« (1741); i Baggenses danske Oversættelse i Bind IX. – flere forskellige Sprog, allerede 1741 kom den tyske, hollandske og franske Oversættelse, 1742 den engelske og danske, 1746 den svenske. Efter Holbergs Død; 1762 den russiske, 1783 den ungarske, 1819 den polske, 1884 den finske. 1948 blev trykt en islandsk Oversættelse, som havde ligget i Manuskript siden o. 1750. I 1954 kom en spansk Oversættelse.
- S. 193. *Jørgen etc.*, efter Horats, Satirer I, 4, 92.
- S. 194. *Kejserrige*, i det udviklede Qvama bliver Klim Kejser, fordi han forstaar at organisere Landets Krigsmagt. – *Baccalaur*, Titel for dem der havde bestaaet den første, lavere Magisterprøve. – *Trimalchio*, pralende Opkomling i Petronius' Satyricon. – *det potuanske Folk*, i Idealstaten Potu er Indbyggerne betænksomme Træer paa Ben.
- S. 195. *det martinianske Folk*, Martinias Indbyggere er Aber.
- S. 196. *den strengeste Censur*. Censorerne var normalt Fakultetsdekaneer, der skiftede aarligt. Bøgerne maatte ifølge Forordning af 1737 intet indeholde »som directe strider mod den hellige Skrift og vore Kirkers symbolske Bøgers klare Ord, eller og som kunde forstyrre den almindelige Roelighed i Kirke og Rige«. – *Fattigdom etc.*, efter Juvenal, Satire 7, 62. – *Præsterne*. Holberg saa ikke med blide Øjne paa Statspietismen, der i Christian VI's Regeringsaar (1730-46) lagde et aandeligt Tryk paa Kulturlivet. »Niels Klim« var hans første Indlæg mod den herskende Intolerance.
- S. 197. *Der findes etc.*, efter Vergil, Æneiden 1, 15. – *Kritik . . i Göttingen*, i »Göttingische Zeitungen von gelehrten Sachen« 12. Juni 1741 findes en meget skarp Kritik af Bogen som Digterværk. Den er muligvis skrevet af Christian Ludvig Scheidt, en indfødt Tysker, der 1739-48 var Professor i Jura ved Københavns Universitet.
- S. 198. *to Fortaler*, hverken i Originaludgaven fra 1741 eller den danske Oversættelse fra 1742 findes nogen Fortale. I 2. Udgave fra 1745 findes én apologetisk Fortale. – *Seriphus*, lille Ø i Ægæerhavet. – *Nej, se etc.*, efter Juvenal, Satire 10, 157.
- S. 199. *sokratiske Filosofer*, Tilhængere eller Udøvere af den sokratiske Metode. – *Cato* (234-149 f. Kr.), romersk Statsmand. – *Selv i*, Cicero, De officiis I, 29, 105. – *hvis Sjæl etc.*, efter Juvenal, Satire I, 166.
- S. 200. *Sokrates* (o. 470-399 f. Kr.), græsk Filosof, regnes ofte for Etikens Grundlægger. Forsøgte ved Samtaler og foregiven Uvidenhed at faa sine Elever til at klare deres Begreber og selv finde Svaret paa deres Problemer og at faa sine Modstandere til at afsløre deres Uvidenhed.